

Kamer der Volksvertegenwoordigers

Chambre des Représentants

23 FEBRUARI 1954.

23 FÉVRIER 1954.

WETSVOORSTEL

tot herziening van de artikelen 214 b) en 214 e) van het Burgerlijk Wetboek, van de artikelen 2bis en 3 der wet van 25 Maart 1876 en van artikel 391bis van het Wetboek van strafrecht, met het oog op verbetering van het stelsel der uitkeringen tot onderhoud.

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN.

De wet van 20 Juli 1932 op de wederzijdse plichten van de echtgenoten, betekent voor ons gezinsrecht een zeer grote stap voorwaarts.

Zij steunt op een ideaal beginsel: de echtgenoten moeten, ieder naar zijn vermogen en zijn staat, bijdragen tot het gemeenschappelijk welzijn.

Dit beginsel wordt in de wet op eenvoudige en praktische wijze toegepast: komt één der echtgenoten aan zijn plichten te kort, dan kan de vrederechter de andere er toe machtigen in diens plaats geheel of gedeeltelijk te beschikken over de inkomsten, waarvan een verkeerd gebruik werd gemaakt.

Door ons recht wordt, gewoonlijk aan de man, een mandaat verleend waarvoor hij waardig wordt geacht. Beschaamt hij dit vertrouwen, dan kan de rechter thans zijn mandaat overdragen aan de persoon, die met hem de gezinslasten deelt. Wat trouwens rechtvaardig is.

Een instelling, die zo nieuw was, kon niet dadelijk de volmaaktheid bereiken, hoewel ze die zeer nabij kwam.

Wij herinneren er aan dat vóór het bestaan van deze wet, wanneer de man als enig beheerder van de goederen van het gezin een verkwister of een dronkaard was, de vrouw en de kinderen onherroepelijk gedoemd waren armoede te lijden. Dit is thans niet meer het geval.

De echtgenote kan gebruik maken van een eenvoudige, goedkope, snelle en praktische procedure — de zaak wordt aanhangig gemaakt bij de magistraat van de laatste gemeenschappelijke woonplaats — geen aarzeling, geen ontwikkelingen wanneer de man eventueel op de vlucht mocht slaan. Voor de tenuitvoerlegging kan de rechter zijn vonnis uitvoerbaar verklaren tegen alle derden-schuldenaars, zo tegenwoordige als toekomstige; hij kan tevens, bij voorkomend geval, in de loop van de tenuitvoerlegging de modaliteiten er van wijzigen, om ze aan de veranderde omstandigheden aan te passen.

PROPOSITION DE LOI

portant révision des articles 214 b) et 214 e) du Code civil, des articles 2bis et 3 de la loi du 25 mars 1876, et de l'article 391bis du Code pénal, en vue d'améliorer le régime des pensions alimentaires.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS.

La loi du 20 juillet 1932 sur les devoirs respectifs des époux a réalisé un des progrès les plus sensibles de notre droit familial.

Elle part d'un principe idéal: les époux doivent contribuer au bien commun chacun selon ses facultés et son état.

Elle en fait une application simple et pratique: l'un d'eux méconnaît-il son devoir, le juge de paix peut autoriser l'autre à régler en ses lieu et place la disposition de tout ou partie des ressources dont il était fait un mauvais usage.

Notre droit confie, au mari généralement, un mandat dont il le présume digne. Si cette confiance est trahie, le juge peut maintenant transférer ce mandat à celle qui partage avec lui les responsabilités de la famille. Quoi de plus juste?

Une institution aussi nouvelle ne pouvait d'emblée atteindre la perfection et pourtant elle n'est pas loin d'y parvenir.

Rappelons-nous comment, avant cette loi, lorsque le mari seul administrateur des biens du ménage était dissipateur ou ivrogne, la femme et les enfants étaient irrémédiablement réduits à la misère, et comparons cette situation avec celle que nous avons obtenue.

Une procédure simple, économique, rapide et pratique est à la portée de l'épouse — le magistrat saisi est celui du dernier domicile commun — pas d'hésitation, pas de complications qui résulteraient d'une fuite du mari. Pour l'exécution, le juge peut rendre sa décision exécutoire contre tous les tiers débiteurs, tant présents que futurs; il pourra aussi éventuellement modifier en cours de route les modalités d'exécution pour les adapter aux changements de situation.

Het mandaat is ruim, er is geen bevoegdheidsgrens, het kan in zijn geheel bij één werkgever worden uitgevoerd of gedeeltelijk bij verscheidene werkgevers.

De gemachtigde echtgenoot kan eventueel verhaal nemen op weerspannige derden-schuldnaars; burgerlijk verhaal, vermits de machtiging wordt verleend met uitsluiting van de in gebreke zijnde echtgenoot. De beslissing is uitvoerbaar, nitegenstaande eventueel verzet of hoger beroep.

Wij voegen daaraan toe dat, bij een wijziging die op 17 Januari 1931 in artikel 391bis werd aangebracht, op de tekortkoming aan de verplichtingen, die voortvloeien uit een machtiging om in ontvangst te nemen, dezelfde straffen worden toegepast als op tekortkoming aan de uitkering tot onderhoud, en dat de medeplichtige derden derhalve, krachtens de artikelen 66 en volgende van het Wetboek van Strafrecht, mede strafrechtelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld wegens hun welwillendheid tegenover de weerspannige echtgenoot.

Betekent zulks dat er niets moet worden rechtgezet?

Helemaal niet. Wij stellen immers vast dat in werkelijkheid tweemaal overwegingen een schaduw werpen op het hier opgehangen theoretisch ideale beeld:

1ste soort: de minst ernstige bedenking is dat het gebied der wet van 1932 zo zou moeten worden uitgebreid, dat de heilzame nieuwigheden, welke die wet heeft gebracht, ten goede komen aan al wat de uitkeringen tot onderhoud betreft: hoewel de bepalingen der wet van 1932 in theorie geen verband houden met deze inzake de uitkeringen tot onderhoud, daar deze uitkeringen tot het gebied van de rechtsmacht in betwiste zaken behoort, is de toestand in feite anders. In beide gevallen zijn de te beschermen personen dezelfde: vrouw en kinderen in het algemeen en is ook het te herstellen kwaad hetzelfde: het gaat om het verhelpen van het gebrek aan inkomsten ten gevolge van het in gebreke blijven of de kwade wil van het gezinshoofd.

2de soort: de ernstigste, want zij brengt de doeltreffendheid van de wet zelf in het gedrang op haar bijzonder gebied; een vierde, misschien wel de helft van de beslissingen der vrederechters blijft zonder verder gevolg. De slechte mannen hebben door hun sluwheid ontelbare achterpoortjes weten te openen. Sommige van die slimme middeljes, bij voorbeeld het aanbieden om in ontvangst te nemen ter woonplaats van de echtgenoten, om zich aldus uit de slag te trekken, worden door de scherpzinnigheid der rechters verijdeld, maar tegen andere middelen, als het verduisteren van de belastbare stof, staan de rechters machteloos. Laatstbedoelde achterpoortjes moeten wij zien dicht te maken.

* * *

Aan de eerste beschouwingen zullen we tegemoet komen door lichte wijzigingen aan artikel 214b en aan de artikelen 2bis en 3 van de wet op de bevoegdheid. Ingevolge deze wijzigingen zou het mogelijk zijn de voordelen van de uitkeringen tot onderhoud te cumuleren met deze van de machtiging om in ontvangst te nemen en zulks: 1°) door aan de machtiging om in ontvangst te nemen, benevens de rol die ze op zich zelf en volledig onafhankelijk vervult, een bijkomende rol toe te kennen die ze zal vervullen als uitvoeringsmaatregel ten gunste van elke beslissing in zake uitkering tot onderhoud; 2°) door beide onderwerpen nader bij elkander te brengen door de unificatie van de graad van de bevoegdheid die om geen enkele reden verschillend moet zijn; 3°) door het scheppen van een mogelijkheid om de achterstaanden in te vorderen die thans verloren gaan wanneer voorlopig geen gebruik van de mandaat wordt gemaakt; 4°) door het verlenen van het vermogen om te

Le mandat est large, pas de plafond de compétence, il pourra être exécuté entièrement chez un seul ou partiellement chez plusieurs employeurs.

L'époux autorisé a éventuellement recours contre le tiers débiteur qui serait récalcitrant, recours civil puisque l'autorisation est donnée à l'exclusion du conjoint en défaut. La décision est exécutoire nonobstant opposition ou appel.

Ajoutons à cela que le 17 janvier 1931, une modification introduite à l'article 391bis frappa des mêmes peines la violation des obligations résultant d'une autorisation de percevoir, que celle résultant d'une pension alimentaire et que par voie de conséquence suivant les articles 66 et suivants du Code pénal, les tiers complices peuvent également avoir à répondre pénalement de leur complaisance pour l'époux réfractaire.

Est-ce à dire qu'aucune mise au point ne doit avoir lieu?

Loin de là — en pratique, nous constatons en effet que le tableau théoriquement idéal ici brossé est assombri par des considérations de deux ordres:

1er ordre: le moins grave, c'est que le domaine de la loi de 1932 devrait être étendu de telle façon que toute la matière des pensions alimentaires bénéficie des innovations heureuses qu'elle a apportées: en effet, si théoriquement, la matière de la loi de 1932 n'a pas de rapport avec celle des pensions alimentaires, ces dernières appartenant au domaine de la juridiction contentieuse, en fait, il en est autrement. Dans les deux cas les personnes à protéger sont les mêmes: femme et enfants en général et le mal à réparer est le même: il s'agit de remédier à l'absence de ressources créée par la carence ou le mauvais vouloir du chef de famille;

2me ordre: le plus grave, car il compromet l'efficacité de la loi même dans son domaine propre; le quart, si pas la moitié des décisions des juges de Paix, reste lettre morte. L'astuce des mauvais maris a su multiplier les portes de sortie. Certaines, telles les offres de recevoir au domicile conjugal, faites pour les besoins de la cause sont déjouées par la perspicacité des juges, mais contre d'autres moyens, tels les fuites de la matière imposable, les juges se trouvent impuissants. Nous avons le devoir de prévenir ces dernières échappatoires.

* * *

Nous répondrons aux premières considérations par de légères modifications à l'article 214b et aux articles 2bis et 3 de la loi sur la compétence. Ces modifications permettraient de cumuler les avantages de la pension alimentaire et ceux de l'autorisation de percevoir et cela: 1°) par l'attribution à l'autorisation de percevoir en plus du rôle qu'elle joue par elle seule et en toute autonomie d'un rôle secondaire qu'elle jouera à titre de mesure d'exécution dont pourrait bénéficier toute décision rendue en matière de pension alimentaire; 2°) par le rapprochement des deux matières dans l'unification du taux de la compétence qu'il n'y a aucune raison de différencier; 3°) par l'aménagement d'une possibilité de récupération des arriérés perdus actuellement en cas de non-usage momentané du mandat; 4°) par l'attribution du bénéfice de l'exécution provisoire de toutes décisions rendues en matière de pension au même titre que celle visant des autorisations de percevoir, etc...

doen overgaan tot voorlopige uitvoering van alle beslissingen in zake uitkering tot onderhoud, evenals van deze aangaande de machtigingen om in ontvangst te nemen, enz...

Kortom, we willen de voordelen toegekend in het ene geval ook op het andere geval van toepassing maken in zover zulks verenigbaar is met de aard er van en met de hun eigen zijnde rol.

* * *

Aan de tweede soort beschouwingen, deze betreffende de noodzakelijkheid een betere uitvoering der beslissingen te verzekeren, zullen we tegemoet komen door een voorstel tot aanpassing van de strafbepalingen, namelijk van artikel 391bis van het Wetboek van Strafrecht.

Ons doel is tweërlei: op de eerste plaats, willen we de bewijslast omkeren ingeval de beslissingen niet uitgevoerd worden, of ten minste geen andere verschoningen aannemen dan deze welke werkelijk aan overmacht te wijten zijn en niet het gevolg van een daad van slechte wil.

Op de tweede plaats, willen we de kwijtschelding van de straffen op het initiatief van de gerechtigden op uitkeringen tot onderhoud mogelijk maken ten einde de terugkeer tot betere gevoelens van de in gebreke blijvende schuldenaar in de hand te werken.

Wat de bijzonderheden aangaat, zijn onderstaande teksten op zich zelf duidelijk genoeg.

Bref, nous voulons faire bénéficier chacune des deux matières des avantages de l'autre en tout ce qui est compatible avec le respect de leur nature et de leur rôle propre.

* * *

Nous répondrons aux considérations du 2me ordre, celles visant la nécessité d'assurer une meilleure exécution des décisions par une proposition d'adaptation des dispositions pénales, c'est-à-dire de l'article 391bis du Code Pénal.

Notre but sera double: en premier lieu, il sera de renverser la charge de la preuve en cas de non-exécution des décisions ou du moins de n'admettre d'excuses que celles résultant réellement du cas de force majeure et non d'un acte de mauvais gré.

En second lieu, il sera possible de permettre la remise des peines à l'initiative du bénéficiaire d'aliments de façon à aider à un retour à résipiscence du débiteur fautif.

Pour ce qui concerne les détails, les textes que voici parlent d'eux-mêmes.

H. LAHAYE.

WETSVOORSTEL

Eerste Artikel.

In artikel 214b van het Burgerlijk Wetboek worden een 3de en 4de lid ingevoegd, die luiden als volgt:

3de lid:

« Deze machtiging mag door de Vrederechter of door de magistraat bij wie de zaak aanhangig werd gemaakt, verleend worden als een uitvoeringsmaatregel van elk vonnis houdende toekenning van uitkeringen tot onderhoud, ongeacht de gerechtigde op uitkering tot onderhoud en de rechtsmacht die bedoelde uitkeringen heeft toegekend. »

4de lid:

« Ingeval de storting van de uitkering of de gemachtigde inning niet te gepasten tijde werd uitgevoerd, zal de Vrederechter zulkdanige inningsmodaliteiten of te innen hoeveelheid mogen toelaten als hij billijk acht en om de invordering der achterstallen mogelijk te maken, al zou in zake uitkering, de wettelijk beslagbare hoeveelheid aldus overschreden zijn; eventueel zal hij deze machtiging van toepassing mogen maken op kapitalen, deposito's of effecten. »

Art. 2.

Artikel 214e van het Burgerlijk Wetboek wordt aangevuld door de toevoeging, na het woord « tegenspraak » in het tweede lid, van de woorden: « en in aanwezigheid van partijen gewezen werd », en door toevoeging, na de woorden « bij verstek » op het einde van het artikel, van de woorden « of bij afwezigheid van één van partijen ».

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

A l'article 214b, du Code civil sont ajoutés un 3me et un 4me alinéa libellés comme suit:

3me alinéa:

« Cette autorisation peut être accordée par le juge de Paix ou le magistrat saisi du procès comme mesure d'exécution de tout jugement ayant accordé pension alimentaire quel que soit le créancier d'aliments et la juridiction ayant accordé la dite pension. »

4me alinéa:

« Pour le cas où le versement de pension ou la perception autorisée n'aurait pas été exécuté en son temps, le juge de Paix pourra autoriser telles modalités ou quotité de perception qu'il estimera équitables et de nature à permettre le recouvrement des arriérés quand bien même en matière de pension, la quotité légalement saisissable serait ainsi dépassée; il pourra faire porter cette autorisation éventuellement sur des capitaux, dépôts ou titres. »

Art. 2.

L'article 214e du Code civil est complété par l'adjonction après le mot contradictoire du 2me alinéa des mots: « et prononcé en présence des parties », et par l'adjonction, après les mots « par défaut » en finale de l'article, des mots « ou prononcé en l'absence d'une des parties ».

Art. 3.

Artikel 2bis, ingevoegd in de wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid, bij Koninklijk besluit n° 63 van 13 Januari 1935, wordt ingetrokken.

Art. 4.

Bij artikel 3 der wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid, gewijzigd bij het Koninklijk besluit n° 63 van 13 Januari 1935, wordt een 11° toegevoegd, dat luidt als volgt :

11°) Van de eisen tot verlening, verhoging, vermindering of afschaffing der uitkeringen tot onderhoud gesteund op de artikelen 205, 206, 207 en 212 van het Burgerlijk Wetboek, beslissen zij in eerste of in tweede aanleg naargelang het bedrag van de eis al dan niet 2.000 frank 's jaars te boven gaat.

» Hun vonnissen zijn steeds uitvoerbaar niettegenstaande verzet of hoger beroep. »

« De Vrederechter neemt geen kennis van de in voorgaand 1ste lid vermelde eisen wanneer deze in verband staan met een geding tot echtscheiding of met een geding tot scheiding van tafel en bed. »

Art. 5.

Artikel 391bis van het Wetboek van Strafrecht wordt gewijzigd door weglating van het woord : « vrijwillig » in het eerste en het derde lid.

Art. 6.

Aan artikel 391bis, derde lid, van het Wetboek van Strafrecht worden de woorden : « of er zich van onthoudt de geldmiddelen te verwerven welke bij de machtiging om in ontvangst te nemen toegekend worden » toegevoegd.

Art. 7.

Aan artikel 391bis van het Wetboek van Strafrecht worden een vierde en een vijfde lid toegevoegd, die luiden als volgt :

« Het geval van overmacht zal niet kunnen ingeroepen worden, indien na verwittiging hetzij vanwege het Parket, hetzij vanwege de vervolgende partij, de dader van het misdrijf in zijn verstek volhardt en geen geding tot herziening heeft ingespannen binnen de termijn van zes maanden te rekenen vanaf de datum van de verwittiging noch indien dit geding als niet gegrond verworpen werd. »

« De begunstigde door een beslissing tot toekenning van een uitkering tot onderhoud of tot machtiging om in ontvangst te nemen, zal de uitwerking van de veroordeling kunnen stopzetten door om kwijtschelding van de geldboete of vrijlating van de veroordeelde te verzoeken. »

Art. 3.

L'article 2bis inséré dans la loi du 25 mars 1876 sur la compétence par l'arrêté royal n° 63 du 13 janvier 1935, est abrogé.

Art. 4.

A l'article 3 de la loi du 25 mars 1876 sur la compétence modifié par l'arrêté royal n° 63 du 13 janvier 1935 est ajouté un 11° libellé comme suit :

11°) Des demandes en allocation, majoration, réduction ou suppression des pensions alimentaires fondées sur les articles 205, 206, 207 et 212 du Code Civil, ils statuent en premier ou en dernier ressort suivant que le montant de la demande dépasse ou ne dépasse pas 2.000 francs par an.

» Leurs jugements sont toujours exécutoires nonobstant opposition ou appel.

« Le juge de Paix ne connaît pas des demandes prévues au 1er alinéa, lorsqu'elles se rattachent à une instance en divorce ou à une instance en séparation de corps. »

Art. 5.

L'article 391bis du code pénal est modifié par la suppression du mot « volontairement » au premier et au troisième alinéas.

Art. 6.

Il est ajouté à l'article 391bis, 3me alinéa du code pénal les mots : « ou s'abstiendra de s'assurer les ressources visées à l'autorisation de percevoir accordée. »

Art. 7.

Il est ajouté à l'article 391bis du code pénal un 4me et un 5me alinéas libellés comme suit :

« Le cas de force majeure ne pourra être invoqué si après avertissement soit du Parquet, soit de la partie poursuivante, le délinquant a persévéré dans son défaut et n'a pas introduit une instance en révision dans le délai de un mois à dater de l'avertissement ni si cette instance est rejetée comme non fondée. »

« Le bénéficiaire de la décision accordant aliments ou autorisant à percevoir pourra arrêter l'effet de la condamnation en demandant remise de l'amende ou élargissement du condamné. »